
 <p>Iestāde: Labklājības ministrija Struktūrvienība: Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām vadošā iestāde</p>	<p>APSTIPRINĀTS:</p> 	<p>Dokumenta nosaukums: Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām vadlīnijas efektīvu un samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu piemērošanai</p>		
	<p>Vadošās iestādes vadītāja L.Grafa</p>	<p>Datums: 28.02.2019.</p>	<p>Reģ.Nr.: 2/VADL/EAFVP</p> <p>Versija: 2.2.</p>	<p>Lpp.: 14</p>

EIROPAS ATBALSTA FONDA VISTRŪCĪGĀKAJĀM PERSONĀM VADLĪNIJAS EFEKTĪVU UN SAMĒRĪGU KRĀPŠANAS APKAROŠANAS PASĀKUMU PIEMĒROŠANAI

I. Vadlīniju mērķis

1. Vadlīnijas izstrādātas, lai atbilstoši:
  - 1.1. Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 11. marta Regulas (ES) Nr. 223/2014 par Eiropas atbalsta fondu vistrūcīgākajām personām (turpmāk – regula Nr. 223/2014) 32. panta 4. punkta c) apakšpunktam nodrošinātu efektīvus un samērīgus krāpšanas apkarošanas pasākumus Darbības programmas "Pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšana vistrūcīgākajām personām 2014.–2020. gada plānošanas periodā" (turpmāk – darbības programma) īstenošanas uzraudzībā,
  - 1.2. regulas Nr. 223/2014 28. panta h) apakšpunktā noteiktajam nodrošinātu krāpšanas novēršanu, konstatēšanu un izlabošanu.
2. Labklājības ministrijas (turpmāk – ministrija) kā Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām (turpmāk – fonds) vadošā iestāde, ministrija kā fonda sertifikācijas iestāde (turpmāk – sertifikācijas iestāde) un Sabiedrības integrācijas fonds kā fonda sadarbības iestāde (turpmāk – sadarbības iestāde) nepieļauj toleranci pret krāpšanu un korupciju darbības programmas īstenošanā un uzraudzībā, tās piemēro vadlīnijas atbilstoši tām noteikto funkciju specifikai.
3. Vadlīnijās iekļauto jēdzienu skaidrojums:
  - 3.1. krāpšana ir darbība vai bezdarbība ar iepriekšēju nodomu, kura ir saistīta ar:
    - 3.1.1. viltotu, kļūdainu, vai nepilnīgu pārskatu vai dokumentu lietošanu vai uzrādīšanu, kuru rezultāts ir Eiropas Savienības (turpmāk – ES) vai valsts budžeta līdzekļu piesavināšanās vai nelikumīga paturēšana;
    - 3.1.2. informācijas noklusēšanu, pārkāpjot konkrētas saistības, radot tādas pašas sekas; vai
    - 3.1.3. līdzekļu izmantošanu citiem mērķiem, nekā tie sākotnēji tika

piešķirti;

- 3.2. krāpnieciskas darbības veikšanas pamatā ir:
- 3.2.1. iespēja to veikt, neefektīvas vadības kontroles sistēmas gadījumā;
  - 3.2.2. racionāls skaidrojums, ar kuru persona var rast attaisnojumu savai rīcībai;
  - 3.2.3. finansiāls spiediens, stimulš vai motīvs, kas veicina personas vēlmi izmantot iespēju veikt krāpnieciskas darbības;
- 3.3. interešu konflikts ir situācija, kurā amatpersona amata pienākumu pildīšanas laikā piedalās lēmuma pieņemšanā vai veic citas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses;
- 3.4. korupcija ir amatpersonas darbības privāta labuma gūšanai, kas var izpausties kā krāpnieciskas darbības;
- 3.5. aizdomas par krāpšanu ir iespējama neatbilstība, kuras dēļ ierosina administratīvu un/vai tiesas procedūru valsts līmenī, lai konstatētu tīšu darbību vai bezdarbību, jo īpaši, krāpšanu;
- 3.6. neatbilstība šo vadlīniju izpratnē ir jebkurš ES tiesību akta vai nacionālā tiesību akta pārkāpums saistībā ar tā piemērošanu, kas noticis juridiskas vai fiziskas personas darbības vai bezdarbības dēļ, kura iesaistīta fonda īstenošanā, un kas rada vai varētu radīt kaitējumu ES budžetam, prasot no ES budžeta segt nepamatotu izdevumu daļu;
- 3.7. lobēšana ir apzināta un sistemātiska komunikācija ar valsts un pašvaldību institūcijām nolūkā ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu noteiktu privātpersonu interešu īstenošanai. Lobēšana ir pieļaujama, ja:
- 3.7.1. tiek īstenotas plašākas sabiedrības intereses, ievērojot vienlīdzības principu un nepieļaujot nesabalansētu lēmumu pieņemšanu lobētāju šaurās interesēs;
  - 3.7.2. no lobētāja netiek saņemtas dāvanas, viesmīlības piedāvājumi vai citi labumi;
  - 3.7.3. ir nodrošināta informācijas par lobētāju un viņa priekšlikuma saturu publiskošana, izvairoties no neformālas un slēptas komunikācijas.

II. Krāpšanas riska novērtēšana

4. Vadošā iestāde, sertifikācijas iestāde un sadarbības iestāde (turpmāk – fonda vadībā iesaistītās institūcijas) ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc regulas Nr. 223/2014 35. pantā minētās vadošās un sertifikācijas iestādes izraudzīšanās veic sākotnējo krāpšanas risku novērtēšanu par to uzraudzībā esošajām darbībām.

5. Sākotnējā krāpšanas riska izvērtēšanai var piemērot darba tabulu riska pārvaldības procesa soļu dokumentēšanai¹. Iespējamo krāpšanas risku identificēšanai ņem vērā:
  - 5.1. zināšanas vai pieredzi un informāciju par darbībām, kurās iespējams augsts krāpšanas riska līmenis krāpšanas riska ietekmējošās vides (cēloņu, varbūtību un seku) noteikšanai;
  - 5.2. krāpšanas riska līmeni mazinošos esošos un plānotos krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumus.
6. Krāpšanas riska atkārtotu novērtēšanu veic, ievērojot šādu regularitāti:
  - 6.1. ne retāk kā vienu reizi gadā;
  - 6.2. papildus novērtēšanu, ja kopš šo vadlīniju 4. punktā vai 6.1. apakšpunktā minētā termiņā veiktās novērtēšanas ir iestājies viens no šādiem gadījumiem:
    - 6.2.1. ir veiktas būtiskas izmaiņas fonda vadībā iesaistītās institūcijas procedūrās vai personālā, vai krāpšanas riska ietekmējošā vidē, kas varētu radīt jaunus krāpšanas riskus;
    - 6.2.2. darbības programmas īstenošanā ir konstatētas aizdomas par krāpšanu.
7. Krāpšanas risku novērtēšanu fonda vadībā iesaistītās institūcijas veic atbilstoši iekšējai riska pārvaldības kārtībai, tajā skaitā:
  - 7.1. izveidojot risku pārvaldības darba grupu, kurā nodrošina:
    - 7.1.1. pēc iespējas plašāku fonda vadībā iesaistīto struktūrvienību pārstāvniecību;
    - 7.1.2. atbilstošu augstākās vadības lomu lēmumu pieņemšanas procesā;
  - 7.2. šo vadlīniju 7.1. apakšpunktā minētās darba grupas funkcijas var veikt atsevišķi izveidota krāpšanas riska novērtēšanas grupa vai fonda riska pārvaldības darba grupa;
  - 7.3. ņemot vērā pieejamos informācijas avotus, piemēram, audita ziņojumus, ziņojumus par krāpnieciskām darbībām un pašnovērtējuma ziņojumus;
  - 7.4. dokumentējot izvērtēšanas procesu;
  - 7.5. nodrošinot krāpšanas riska izvērtējuma pamatotības izsekojamību.

III. Krāpšanas novēršanas pasākumi

8. Lai mazinātu krāpšanas varbūtību un nepieciešamību virzīt resursus tās apkarošanai, fonda vadībā iesaistītās institūcijas:
  - 8.1. veido tādu institūcijas ētisko kultūru, kas nepieļauj toleranci pret krāpšanu un korupciju;

¹ Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām vadlīnijas risku pārvaldībai 2014.-2020. gada plānošanas periodā

- 8.2.veicina personāla izpratni par ētisko kultūru un krāpšanas novēršanu;
- 8.3.izveido krāpšanu nepieļaujošu vadības kontroles sistēmu, tajā skaitā nosakot skaidrus personāla pienākumus un atbildību.
9. Ja krāpšanas riska novērtējuma rezultātā ir konstatēts augsta līmeņa krāpšanas risks, ko nav iespējams novērst ar darbībām krāpšanas riska novēršanai vai mazināšanai, to reģistrē riska reģistrā un izstrādā riska vadības plānu, kura izstrādē var izmantot rekomendētos krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumus (1. pielikums).
- 10.Fonda vadībā iesaistītās institūcijas ētiskās kultūras attīstīšanai:
- 10.1. darbībā izmanto iestādes ētikas kodeksu, kurā iekļautas normas:
    - 10.1.1. interešu konflikta nepieļaujamībai;
    - 10.1.2. dāvanu un labvēlības vai pateicības izpausmes politikai;
    - 10.1.3. informācijas konfidencialitātes nodrošināšanai;
    - 10.1.4. rīcības konsekventa atbilstība normatīvajiem aktiem un vispārējiem tiesību principiem;
    - 10.1.5. politikai lobēšanas gadījumā;
  - 10.2. pauž prasību personālam pienākumu pildīšanā ievērot augstus ētikas standartus;
  - 10.3. iekšējā un ārējā komunikācijā ievēro augstus ētiskos standartus.
- 11.Fonda vadībā iesaistītās institūcijas veicina personāla izpratni ētikas un iespējamās krāpšanas identificēšanas un novēršanas jomā, piemēram:
- 11.1. rosina dalībuursos un semināros par šīm jomām;
  - 11.2. iepazīstina ar:
    - 11.2.1. institūcijas ētikas kodeksu;
    - 11.2.2. ES un nacionālajiem normatīvajiem aktiem interešu konflikta nepieļaujamībai amatpersonu darbā.
- 12.Fonda vadībā iesaistītās institūcijas izveido un aktualizē vadības kontroles sistēmu:
- 12.1.rīkojoties saskaņā ar ārējiem un iekšējiem normatīvajiem aktiem;
  - 12.2.skaidri definējot un informējot personālu par tā tiesībām, pienākumiem un atbildību darbību īstenošanā;
  - 12.3.ņemot vērā konstatētos krāpšanas riskus un izstrādātos krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumus;
  - 12.4.nepieļaujot interešu konfliktu lēmumu pieņemšanas procesā, tajā skaitā veicot iepirkumus un īstenojot partnerorganizāciju atlasī;
  - 12.5.nodrošinot vismaz divu atbildīgo personu līdzdalību lēmumu

pieņemšanā un atbalstāmo darbību uzraudzībā;

- 12.6. nodrošinot fonda finansējuma saņēmēju informētību par fonda vadībā iesaistīto institūciju rīcību krāpšanas riska novēršanai vai mazināšanai saskaņā ar normatīvajiem aktiem un vispārējiem tiesību principiem.

IV. Iespējamās krāpšanas identificēšana un rīcības aizdomu par krāpšanu gadījumā

13. Ņemot vērā, ka ar krāpšanas riska novēršanas vai mazināšanas pasākumiem nav iespējams pilnībā izvairīties no iespējamās krāpšanas, fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina informāciju par krāpšanas noteikšanas metodēm un rīcībām iespējamās krāpšanas konstatēšanas gadījumā fonda informācijas sistēmā "Projektu elektroniskā vadības sistēma" (turpmāk – fonda informācijas sistēma), elektroniskā veidā vai pārrunās darba grupās, piemēram:

13.1. noteiktajiem iespējamajiem krāpšanas riskiem un izstrādātajiem krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumiem;

13.2. rīcībām, kuras jāveic krāpšanas vai interešu konflikta pazīmju konstatēšanas gadījumā;

13.3. šajās vadlīnijās un ārējos un iekšējos normatīvos aktos krāpšanas novēršanas un apkarošanas jomā noteikto, un aktuālajām izmaiņām tajos;

13.4. Eiropas Komisijas un kompetento tiesībsargājošo iestāžu izstrādātajām vadlīnijām, skaidrojumiem un publikācijām krāpšanas un korupcijas novēršanas jomā;

13.5. konstatētajiem iespējamajiem krāpšanas gadījumiem, veiktajām apkarošanas rīcībām un tiesībsargājošo iestāžu skaidrojumiem (ja attiecināms).

14. Fonda vadībā iesaistītās institūcijas amatpersonas:

14.1. identificē iespējamās krāpšanas un korupcijas pazīmes, kuru piemēri iekļauti 2. pielikumā:

14.1.1. ar fonda informācijas sistēmā ievadīto datu savstarpējās saskaņības salīdzināšanu administratīvajās pārbaudēs;

14.1.2. novērtējot iesniegto datu patiesumu pārbaudēs darbību īstenošanas vietās;

14.1.3. izmantojot darbinieku, trešo personu un oficiālo reģistru sniegtās ziņas;

14.1.4. saņemot informāciju no tiesībsargājošām institūcijām vai ES fondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu vadībā iesaistītām institūcijām;

14.2. izvērtē konstatētās iespējamās krāpšanas pazīmes, ja nepieciešams:

- 14.2.1. izmantojot sodu reģistru, fonda informācijas sistēmu vai citas pieejamās datu bāzes, lai iegūtu papildu informāciju;
  - 14.2.2. pieprasot institūcijai, kuras rīcībā konstatētas iespējamās krāpšanas pazīmes, paskaidrojumu un papildu informāciju, vienlaikus neizpaužot tās pieprasīšanas iemeslus, lai nodrošinātu iespējamās krāpšanas pierādījumu saglabāšanu;
  - 14.2.3. konsultējoties ar kompetentām tiesībsargājošajām iestādēm par nepieciešamību iespējamās krāpšanas pazīmes novērtēt kā aizdomas par krāpšanu.
15. Persona, kurai ir radušās aizdomas par krāpšanu vai kura saņem pamatotu informāciju par iespējamu krāpšanu (turpmāk – iesniedzējs), nekavējoties par to, informē savas fonda vadībā iesaistītās institūcijas vadītāju vai iestādi, kuras kompetencē ir izskatīt informāciju pilnībā vai kādā tās daļā. Informācija iesniedzama slēgtā aploksnē ar norādi „konfidenciali” ziņojuma formā, kurā iekļauts vismaz:
- 15.1. iesnieguma sagatavotāja vārds, uzvārds, amats,
  - 15.2. fakti un apstākļi, kas rada aizdomas vai pārliecību par krāpšanas gadījumu,
  - 15.3. informācija par personām, kuras varētu būt iesaistītas vai kurām varētu būt informācija par krāpšanas gadījumu,
  - 15.4. informācija par dokumentiem vai cita veida pierādījumiem, kuri varētu apstiprināt ziņojumā sniegto informāciju,
  - 15.5. iesnieguma sagatavošanas datums un paraksts.
16. Informācijas saņēmējs nodrošina vadlīniju 15. punktā minētā iesniedzēja identitātes konfidencialitāti un novērš šīs personas jebkāda veida sodīšanu. Šīs prasības nodrošināšanai atbilstoši šo vadlīniju 15. punktā minētajam fonda vadībā iesaistītās institūcijas :
- 16.1. iesniegumu reģistrē atsevišķā reģistrā;
  - 16.2. var noteikt, ka iesniegumu iesniedz ārējai kontaktpersonai (piemēram, iestādes kontaktpersonai, kura nav iesaistīta fonda vadības funkciju veikšanā), kura nekavējoties nodod iesniegumu fonda vadībā iesaistītās institūcijas vadītājam, nodrošinot iesniedzēja identitātes konfidencialitāti.
17. Pēc vadlīniju 15. punktā minētās informācijas saņemšanas tās saņēmējs nekavējoties, bet ne vēlāk kā trīs darba dienu laikā pēc informācijas saņemšanas, izveido komisiju minēto faktu pārbaudei, kura:
- 17.1. pārbauda iesniegto informāciju, veic iekšējas vai ārējas pārbaudes, lai apstiprinātu aprakstītās aizdomas un noteiktu turpmāko rīcību;
  - 17.2. pēc pārbaudes pabeigšanas sagatavo slēdzieni, kurā atzīst informāciju

par:

- 17.2.1. nepamatotu, sagatavojot un iesniedzējam nosūtot argumentētu atbildi;
- 17.2.2. pamatotu, sniedzot atbildi iesniedzējam;
- 17.3. atzīstot informāciju par pamatotu, kopā ar pamatojošiem dokumentiem nosūta atbilstošai tiesībsargājošai institūcijai iesniegumu, kurā ietver vismaz šādu informāciju:
  - 17.3.1. informācijas pārskatu par iespējamo krāpšanas gadījumu, tajā skaitā iesniedzēja vārdu un uzvārdu;
  - 17.3.2. iesnieguma sagatavošanas iemeslus, ieskaitot aizdomas par iespējamo krāpšanas gadījumu;
  - 17.3.3. pierādījumus, kuri iegūti vai kurus jāiegūst;
  - 17.3.4. veiktās darbības līdz iesnieguma sagatavošanai;
  - 17.3.5. par papildus pierādījumiem, kuri varētu eksistēt;
  - 17.3.6. par to, vai ir lūgta un iegūta juridiska konsultācija un kāda ir bijusi sniegtā atbilde;
  - 17.3.7. jebkuru citu nozīmīgu informāciju;
18. Pēc vadlīniju 15. punktā minētās informācijas saņemšanas tās saņēmējs neveido komisiju minēto faktu pārbaudei un nekavējoties iesniedz vadlīniju 17.3. apakšpunktā minēto iesniegumu atbilstošai tiesībsargājošai institūcijai, ja:
  - 18.1. par krāpšanas gadījumu ir iesniegti pierādījumi vai ir pamatota pārliecība par šādu pierādījumu esamību;
  - 18.2. zaudējumu apmērs pārsniedz piecas minimālās mēneša darba algas, vai pastāv šādu zaudējumu rašanās risks;
  - 18.3. jebkāda vilcināšanās varētu radīt pierādījumu vai reģistru iznīcināšanu, sagrozīšanu vai slēpšanu, lai slēptu krāpnieciskās darbības;
  - 18.4. jebkāda vilcināšanās var tieši vai netieši novest pie citu fizisku vai juridisku personu iesaistīšanās krāpnieciskās darbībās;
  - 18.5. ir cita pamatota argumentācija šādai rīcībai.
19. Pēc iesnieguma nosūtīšanas atbilstošai tiesībsargājošai institūcijai fonda vadībā iesaistītā institūcija:
  - 19.1. informē pārējās fonda vadībā iesaistītās institūcijas par aizdomu konstatēšanu un piemērotajām rīcībām, ievadot informāciju fonda informācijas sistēmā;
  - 19.2. ievada un atbilstoši lietas virzībai aktualizē informāciju par neatbilstības gadījumu, kas klasificēts kā „aizdomas par krāpšanu”,

EK/OLAF IMS², pēc atļaujas tiesībsargājošās institūcijas atļaujas nodot lietu publiskošanai;

19.3. ja atbilstošā tiesībsargājošā iestāde konstatē, ka nav pamata kriminālprocesa uzsākšanai:

19.3.1. izvērtē nepieciešamību pārsūdzēt lēmumu augstākstāvošai amatpersonai vai tiesībsargājošai institūcijai;

19.3.2. izvērtē nepieciešamību veikt atkārtotu finansējuma saņēmēja pārbaudi, lai novērstu aizdomas par iespējamo noziedzīgo nodarījumu, tajā skaitā neatbilstību fonda ietvaros;

19.3.3. lemt par neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu, ņemot vērā, ka lietas par krāpšanu neierosināšana nenozīmē, ka izdevumi ir veikti atbilstoši un ir attiecināmi;

19.4. ja atbilstošā tiesībsargājošā iestāde ir pieņēmusi lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu:

19.4.1. lemj par neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu;

19.4.2. nodrošina sadarbību ar atbilstošo tiesībsargājošo institūcija izmeklēšanas gaitā;

19.4.3. informē pārējās fonda vadībā iesaistītās institūcijas;

19.5. nodrošina šo vadlīniju 19.2. apakšpunktā minētās informācijas atjaunošanu par tiesībsargājošās institūcijas pieņemtajiem lēmumiem fonda vadībā iesaistīto institūciju rīcībām neatbilstības konstatēšanā.

20. Sertifikācijas iestāde, pēc šo vadlīniju 19.4.3. apakšpunktā minētās informācijas saņemšanas, veic rīcības attiecībā uz izdevumiem, par kuriem kompetento tiesībsargājošo iestāžu pārstāvji ir izteikuši aizdomas par iespējamu krāpšanu, ņemot vērā, ka:

20.1. Eiropas Komisijai jau deklarētos izdevumus uzreiz nesamazina. Maksājumu pieteikums tiks samazināts pēc neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanas, ja konkrētie izdevumi, pēc attiecīgā tiesas sprieduma, tiks atzīti par neatbilstoši veiktiem un atgūstamiem;

20.2. Eiropas Komisijā vēl nedeklarētos izdevumus neiekļauj maksājumu pieteikumos. Ja šīs izmaksas tiks atzītas par attiecināmām, izdevumus varēs iekļaut turpmākajos maksājumu pieteikumos.

21. Vadošā iestāde delegē kontaktpersonu koordinēšanas ar nacionālo Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienestu (AFCOS) nodrošināšanai.

---

² Informācijas ievadīšanu un aktualizēšanu EK/OLAF IMS veic atbilstoši Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroja (OLAF) IMS lietotāja rokasgrāmatā norādītajam

Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām vadlīnijām efektīvu un samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu piemērošanai
1. pielikums.

Rekomendētie krāpšanas risku novēšanas un mazināšanas pasākumi

Krāpšanas riskam pakļautās darbības	Specifiski krāpšanas riski	Rekomendētie krāpšanas riska novēšanas un mazināšanas pasākumi
1. Pārtikas un pamata materiālās palīdzības iegāde		
1.1. Iepirkuma procedūras sagatavošana un sākšana	<p>Vispārējie risinājumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publisko iepirkumu likuma un citu nacionālo un ES normatīvo aktu publisko iepirkumu jomā ievērošana • Kompetentās institūcijas – Iepirkumu uzraudzības biroja – iesaistīšana iepirkuma procedūrā atbilstoši fonda regulējumā noteiktajam 	
	<p>Specifikācijas, kas satur nepamatotus ierobežojumus konkurencei iepirkuma procedūrās</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iepirkumu uzraudzības biroja īstenotās iepirkumu pirmspārbaudes • Sadarbības iestādes īstenotās iepirkumu pirmspārbaudes
1.2. Iepirkuma procedūra un lēmuma pieņemšana	<p>Komisijas locekļu korupcija – kukuļi un komisijas nauda</p> <p>Komisijas locekļu interešu konflikts</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stingri noteikts un publiski pieejams piedāvājumu iesniegšanas datums • Valsts amatpersonām noteiktās interešu konflikta novēšanas politikas prasību ievērošana • Pārbaudīt, vai komitejas locekļi ir parakstījuši deklarāciju, kurā tie apliecina, ka viņiem, pildot savus pienākumus, nav interešu konflikta
	<p>Informācijas noplūde</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Caurspīdīguma nodrošināšana, publicējot informāciju (izņemot ierobežotas pieejamības) par noslēgto līgumu • Atklāta pieteikumu atvēršana • Saņemto dokumentu registrācija
	<p>Saņemtie piedāvājumi var tikt mainīti, lai slēptu to, ka pretendents nav ievērojis termiņu vai nav iesniedzis visus nepieciešamos dokumentus</p>	
1.3. Līguma izpilde	<p>Līguma paplašināšana, ar nolūku izvairsties veikt jaunu iepirkumu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Saskaņošana ar sadarbības iestādi, nepieciešamības gadījumā lūdzot Iepirkumu uzraudzības biroja viedokli, pirms grozījumu līgumā veikšanas
	<p>Neesistējoša piegāde vai piegāde, kas nav veikta saskaņā ar noslēgto līgumu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piegādāto un izdalīto komplektu datu salīdzināšana fonda informācijas sistēmā

Krāpšanas riskam pakļautās darbības	Specifiski krāpšanas riski	Rekomendētie krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumi
	<p>Preču aizvietošana komplektos</p> <p>Viltoti, mākslīgi vai dublēti dokumenti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Reaģēšana un komplektu saņēmēju sniegto informāciju • Piegādāto un izdalīto komplektu datu salīdzināšana fonda informācijas sistēmā • Rēķinu pārbaude pret līgumu • Papildu informācijas pieprasīšana nepieciešamības gadījumā
2. Pārtikas un pamata materiālās palīdzības izdalīšana un papildpasākumu īstenošana		
2.1.	Vispārējie risinājumi:	
Partnerorganizāciju atlase	<ul style="list-style-type: none"> • Iespējami lielākas informācijas par atlasī publicēšana pretendentiem pieejamā veidā • Pieteikumu reģistrēšana • Pieteikumu izvērtēšana atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajiem vērtēšanas kritērijiem • Lēmuma (apstiprināšana/neapstiprināšana) nosūtīšana pretendentiem • Procedūras, kas nodrošina, ka revīzijas liecības par atlases procesu un lēmumiem tiek saglabātas • Likumā un atlases kritērijos paredzētas sankcijas par noziedzīgiem nodarījumiem, liedzot pretendentiem dalību darbības programmas īstenošanā – preventīvs pasākums, nodrošinot, ka darbības programmas īstenošanā iesaistītās personas ir informētas par sagaidāmām sankcijām noziedzīga nodarījuma veikšanas gadījumā 	
Atlases komisijas locekļu konflikts	<ul style="list-style-type: none"> • Valsts amatpersonām noteiktās interešu konflikta novēršanas politikas prasību ievērošana • Vadošās iestādes pārstāvja iekļaušana atlases komisijas sastāvā • Iesniegumā iekļautās informācijas pārbaude, piemēram, valsts reģistros 	
Pretendentu nepatiesi sniegta informācija	<ul style="list-style-type: none"> • Iepriekš zināmas informācijas par pretendentu izmantošana, izvērtējot iesniegumā iekļauto informāciju • Skaidri noteikta prasība atlases nolikumā, plānot darbības, kuras netiek finansētas no citiem publiskā finansējuma līdzekļiem 	
Dubultais finansējums	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību ar dubultā finansējuma iespējamību izvērtēšana atlases procesā 	
2.2. Pārtikas un pamata materiālās palīdzības komplektu izdāle, gatavo	Vispārējie risinājumi: <ul style="list-style-type: none"> • Līgumā vai vienošanās paredzētas sankcijas par noziedzīgiem nodarījumiem, izslēdzot no dalības darbības programmas īstenošanas – preventīvs pasākums, nodrošinot, ka darbības programmas īstenošanā iesaistītās personas ir informētas par sagaidāmām sankcijām noziedzīga nodarījuma veikšanas gadījumā 	

Krāpšanas riskam pakļautās darbības	Specifiski krāpšanas riski	Rekomendētie krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumi
<p>maltīšu izsniegšana un papildpasākumu īstenošana</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skaidri noteiktas partnerorganizāciju tiesības un pienākumi normatīvajos dokumentos, nolikumos, līgumā vai vienošanās tekstā un cita veida komunikācijā • Konsultatīva atbalsta nodrošināšana partnerorganizācijām 	<p>Reāli neeksistējošs pārtikas, pamata materiālās palīdzības komplektu un gatavo maltīšu izdales vai papildpasākumu īstenošanas process</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prasība partnerorganizācijām: <ul style="list-style-type: none"> - reģistrēt komplektu saņēmējus un papildpasākumu apmeklētājus, - sagatavot atskaites par noteiktā laika periodā (ceturksnī) izdalītiem komplektiem, gatavajām maltītēm, notikušajiem papildpasākumiem. • Izlases veidā pieprasīt šo dokumentu kopiju iesniegšanu pirms partnerorganizācijas atskaites apstiprināšanas • Pārbaudes atbalstāmo darbību īstenošanas vietā, īpaši ārpuskārtas pārbaudes, iespēju robežās pielāgojot to laiku komplektu izdalīšanas un papildpasākumu īstenošanas laikam
Komplektu vai atsevišķu tajā esošo priekšmetu piesavināšanās		<ul style="list-style-type: none"> • Piegādāto un izdalīto komplektu datu pārbaude fonda informācijas sistēmā • Pārbaudes atbalstāmo darbību īstenošanas vietās • Līgumā vai vienošanās iekļauts pienākums partnerorganizācijām: <ul style="list-style-type: none"> - grāmatvedībā uzskaitīt piegādātos un izdalītos komplektus - veikt komplektu inventarizāciju
Maksas pieprasīšana par komplektiem vai papildpasākumiem		<ul style="list-style-type: none"> • Uz katras preču komplekta vienības iepakojuma, izņemot individuālos mācību pieredumus, nodrošināts skaidri salasāms uzraksts "Bezmaksas. Nav paredzēts pārdošanai" un fonda vizuālās identitātes apliecinājums • Informācijas izplatīšana par to, ka darbības programmas atbalsts vistrūcīgākajām personām pieejams bez maksas
Dubultais finansējums		<ul style="list-style-type: none"> • Prasība partnerorganizācijām nodalīt fonda darbību grāmatvedību un pamatojošo dokumentu oriģinālus • Prasība partnerorganizācijām uz dokumentu oriģināliem norādīt fonda atbalsta saņemšanas identifikējošu atzīmi • Šo prasību ievērošanas pārbaude, izlases veidā pieprasot dokumentu kopijas un pārbaudēs atbalstāmo darbību īstenošanas vietās

Krāpšanas riskam pakļautās darbības	Specifiski krāpšanas riski	Rekomendētie krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumi
3. Tehniskās palīdzības darbības		
3.1. Tehniskās palīdzības darbību finansēšana	Ar institūciju iepirkumu veikšanu saistītie krāpšanas riski (izvairīšanās no iepirkuma procedūras, interešu konflikts, informācijas nopludināšana u.c.) Dubultais finansējums	<ul style="list-style-type: none"> • Iepirkumu veikšana, pamatojoties uz iekšējām, uz Publisko iepirkumu likuma un citu nacionālo un ES normatīvo aktu publisko iepirkumu jomā balstītām iepirkumu procedūrām • Grāmatvedības un pamatojošos dokumentu nodalīšana • Uz dokumentu oriģināliem norādīt fonda atbalsta saņemšanas identificējošu atzīmi
3.2. Lēmumu pieņemšana	Personāla interešu konflikts un korupcija (kukuļi un komisijas nauda)	<ul style="list-style-type: none"> • Valsts amatpersonām noteiktās interešu konflikta un korupcijas apkarošanas novēršanas politikas prasību ievērošana • Personāla informēšana (instruktāža, informatīvi materiāli, apmācība u.c.) interešu konflikta un korupcijas novēršanas jautājumos • Nodrošina krāpšanas risku pārskatāmu un efektīvu novēršanu ar vismaz divu atbildīgo personu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un atbalstāmo darbību uzraudzībā
3.3. Sertifikācijas process	Interešu konflikts vadošajā un sertifikācijas iestādē	<ul style="list-style-type: none"> • Skaidri nodalītas vadošās un sertifikācijas iestādes funkcijas, tajā skaitā procedūrās un amatpersonu amata aprakstos • Sertifikācijas procesa skaidra nodalīšana posmos, kuras ietvaros tiek nodrošinātas arī revīzijas liecības

Iespējamās krāpšanas un korupcijas pazīmes

1. Iespējamās krāpšanas pazīmju piemēri:
  - 1.1. pārtikas un pamata materiālās palīdzības komplektu iepirkuma procesā un piegādes līgumsaistību izpildē:
    - 1.1.1. uzaicinājums iesniegt piedāvājumu nosūtīts tikai vienam pakalpojuma sniedzējam;
    - 1.1.2. tiek pieņemti novēlots cenu piedāvājums;
    - 1.1.3. cenu piedāvājums tiek atvērts pirms noteiktā laika;
    - 1.1.4. līgums tiek noslēgts ar citiem nosacījumiem nekā paredzēts iepirkuma nolikumā;
    - 1.1.5. uzvarētājs privāti sazinās ar līgumslēdzēju personālu elektroniskā veidā vai citādi;
    - 1.1.6. līgumcena mainīta, pamatojot izmaiņu nepieciešamību ar finanšu un tehniskajā piedāvājumā pieļautām kļūdām;
    - 1.1.7. kvalificēts pretendents diskvalificēts apšaubāmu iemeslu dēļ;
    - 1.1.8. nav testu vai pārbaudes dokumentācijas vai sertifikātu;
    - 1.1.9. neatbilstība starp testa un kontroles rezultātiem un līguma noteikumiem un specifikācijām;
    - 1.1.10. zema kvalitāte, slikts izpildījums un daudz sūdzību;
  - 1.2. pārtikas un pamata materiālās palīdzības komplektu un gatavo maltīšu izdalīšanā un papildpasākumu īstenošanā:
    - 1.2.1. partnerorganizācija veic darbības adresē, kura neeksistē vai nav piemērota to īstenošanai;
    - 1.2.2. partnerorganizācija sniedz neatbilstošus datus, piemēram, nepareizs reģistrācijas numurs, norādītais konta numurs nav konkrētās organizācijas konta numurs;
    - 1.2.3. partnerorganizācijā nav pieejami pārtikas vai pamata materiālās palīdzības preču komplektu un gatavo maltīšu izdalīšanas vai papildpasākumu īstenošanas pamatojošie dokumenti;
    - 1.2.4. piegādātie komplekti neatrodas pamatojošos dokumentos norādītajā vietā;
    - 1.2.5. pārtikas vai pamata materiālās palīdzības preču komplektu izdales vietā ir vairāki bojāti, izjaukti vai pa daļām sadalīti komplekti;
    - 1.2.6. piegādāto un saņemto komplektu skaits pa veidiem ir savstarpēji neatbilstošs;
    - 1.2.7. vairāki komplektu izdalīšanas vai papildpasākumu īstenošanas pamatojošie dokumenti ir ar tādu pašu numuru, datumu, izdalīto komplektu skaitu.
2. Iespējamās korupcijas pazīmes:
  - 2.1. neizskaidrojami labvēlīga attieksme ilgākā laika periodā;

- 2.2.cieša socializācija starp līgumslēdzēju amatpersonu un pakalpojuma vai produkta sniedzēju;
- 2.3.neizskaidrojams vai pēkšņs amatpersonas bagātības pieaugums;
- 2.4.slikta reputācija;
- 2.5.biežas izmaiņas līgumos;
- 2.6.netiek sniegta informācija par interešu konfliktu.